ODNOSI MED MESTOM IN OBČINO

Odnosi med mestom Ljubljano in ljubljanskimi občinami so že dlje časa zelo napeti. Kot je videti, pa se napetost še stopnjuje. Pravega sodelovanja v dobro Ljubljančanov ni, prej bi se lahko reklo, da so občine in mesto v dolgotrajni tihi vojni. Za številne majhne spopade pa tako ali tako ne bomo nikoli izvedeli. Ne glede na to, ali gre za politični ali osebni obračun, pa smo Ljubljančani tisti, ki smo na slabšem in še plačujemo za to. Zato smo povprašali predsednika občinskega izvršnega sveta Braneta Matjašca, kako je s tem.

– Kakšni so odnosi med občino Moste-Polje in mestom, med moščanskim in mestnim izvršnim svetom?

BRANE MATJAŠEC: Menim, da odnos našega izvršnega sveta do mestnega izvršnega sveta ni bistveno drugačen kot odnos drugih izvršnih svetov ljubljanskih občin. Od vsega začetka je nerešen problem razdelitve pristojnosti. Mislim, da je to poglaviten problem. Občine, oziroma izvršni sveti in občinski upravni organi, imajo še vedno določene državne pristojnosti, upravnih postopkov, ki jih morajo voditi. Občani imajo svoje vodstvo, skupščinsko in izvršno, imajo svoje poslance, ki morajo svoje delo opravljati. V mestu pa so nekoliko prejudicirali, kaj se bo zgodilo čez leto ali dve.

– Glede ene mestne občine?

BRANE MATJAŠEC: Da. Vendar morajo nekateri nujno uvideti, da so bili poslanci legitimno izvoljeni in izvršni svet legitimno imenovan. Zato moramo v skladu s programom dela, ki ga je legitimna skupščina sprejela, izpeljati naloge na vseh področjih življenja. Se nekaj bi poudaril. To, da se številne stvari zelo neregularno prepletajo in v končni stopnji pripeljejo do spornih zadev, izhaja tudi iz nesoglasij pri sprejemanju statuta mesta Ljubljane. Mestna skupščina ga je sprejela, ne da bi občinske skupščine o njem razpravljale, dale soglasje ali mnenja. V statutu si je mesto prilastilo nekatere pristojnosti.

– Pri razdelitvi pristojnosti gre predvsem za dve stvari, za denar in politični vpliv.

BRANE MATJAŠEC: Tako je. Čeprav menim, da se bo to kmalu združilo v eno. Tam, kjer je denar, je tudi vpliv, pa naj bo politični ali kakšen drugačen. Lani decembra je bila na pobudo treh poslancev mestne skupščine sprejeta sprememba zakona o financiranju javne porabe, in mesto je s tem dobilo svoje izvirne dohodke. Dohodnina se je delila tako, da je mesto dobilo 90 odstotkov, občine pa le deset. Tako se je tudi pogajalski položaj občine do mesta v primerjavi z lanskim letom močno spremenil. Vendar pa so se nekateri mestni poslanci zavzemali za tako delitev dohodnine, po kateri bi 60 odstotkov dohodnine šlo mestu in 40 odstotkov občinam. Dejstvo je, da bo tisti, ki ima denar, s tem denarjem tudi suvereno razpolagal. Vendar je to v primeru sedanje mestne oblasti še nekoliko bolj zapleteno, glede na to, da nimajo ne legitimno potrjenega programa dela niti ovrednotenega plana. Naš izvršni svet to ima.

– Vendar pa nova sprememba zakona o financiranju javne porabe prinaša nekatere spremembe, ki so za občine bolj ugodne. Kaj to dejansko pomeni za občino?

BRANE MATJAŠEC: Tako je. Po novem gre 60 odstotkov dohodnine ljubljanskim občinam, mestu pa 40 odstotkov. Za občino to pomeni bolj trdno podlago v odnosu do mesta. Tako bomo laže izvedli skupne mestne naloge, kakor tudi občinske. Republika pa bo še morala zavzeti stališče do financiranja družbenih dejavnosti v mestu.

– Mesto naj bi tudi dobilo nekakšnega prisilnega upravitelja. Kako to komentirate?

BRANE MATJAŠEC: Osebno menim, da bo Ljubljana s tem izgubila svojo suverenost. Da je do tega posega republike sploh prišlo, pa sta kriva mestna skupščina in mestni izvršni svet. Izhoda iz te zagate pa ne vidim, saj verjetno tudi mestne volitve ne bi prinesle nič novega. Zato lahko le kličemo k razumu. Mestne oblasti pa ne bi več smele govoriti v imenu Ljubljančanov.

– Ali prihaja do kratkih stikov med občinami in mestom zaradi različnih političnih stališč?

BRANE MATJAŠEC: Ugotavljam, da sem na političnem področju povsem suveren. Moja funkcija, ki sem jo nastopil pred dvema letoma je bila zame politično zastavljena. Rekli smo, zgolj stroka, tako je tudi sestavljen občinski izvršni svet. Skupščina je mesto, kjer se krešejo politična mnenja, izvršni svet pa dela na podlagi skupščinskih stališč. Poudarjam, da smo program dela izvršnega sveta prav tako nepolitično sestavili in skupščina je takega tudi sprejela. Kako pa je z uresničevanjem občinskih nalog zaradi nesprejetja mestnega proračuna, nam bo pokazala analiza uresničevanja razvojnih nalog občine. Poglavitna bojazen, ne le izvršnega sveta, temveč tudi občinskih poslancev je ta, da se ne bi ponovilo lansko leto, ko je bila v primeru sklada stavbnih zemljišč mesta Ljubljane večina mestnih nalog uresničenih, medtem ko so bile občinske naloge uresničene le šest do deset odstotno. Bojim se, da se bo letos zgodilo nekaj podobnega, saj vsi sporni projekti, veletržnica, grad, vrtnarija, gredo naprej po neki inerciji.

– Ali se na koordinacijah predsednikov občinskih in mestnega izvršnega sveta o tem ne pogovarjate?

BRANE MATJAŠEC: Na teh koordinacijah se bistvenih zadev skorajda ne lotevamo, čeprav so predsedniki izvršnih svetov ljubljanskih občin za to, da se nadaljuje usklajevanje občinskih in mestnega programa. Mestni program naj bi bil sinteza občinskih, vendar nam to ni uspelo. Čeprav sem že novembra lani vztrajal pri tem, mestni izvršni svet še vedno nima konkretnega, usklajenega programa.

– Ali to pomeni, da mestna vlada sploh ne dela po programu?

BRANE MATJAŠEC: Ne vem, po katerem programu se denimo financirajo komunalne dejavnosti. To pa zato, ker je tisto, kar mi je mestni izvršni svet poslal kot program komunalnih dejavnosti, skropucalo hujše vrste. Prvo fazo usklajevanja komunalnega programa smo naredili, drugih pa ne, tako da se o točkah o programu sploh še nismo pogovarjali. Menim, da bi vprašljivi projekti morali počakati in bi jih pozneje, če bi bilo mogoče, po potrebi vključili. Kot je znano, delajo Roško cesto kar po svoje. Cesto je seveda bilo treba urediti, vendar pa je vprašanje, ali je bilo to res potrebno v takem obsegu in po projektih, za katere smo rekli, da ne bodo šli v uresničevanje. Po drugi strani pa je le nekaj milijonov tolarjev vloženih v občinske ceste.

– Kdo je uvedel koordinacije in kakšen je njihov namen?

BRANE MATJAŠEC: Koordinacije so že stara oblika dela v Ljubljani, kjer se je šest predsednikov izvršnih svetov enkrat na teden dobivalo in izmenjalo stališča o skupnih zadevah. Menim, da so koordinacije potrebne, vendar so takšne, kot so zdaj, brez pomena. Na dnevni red koordinacij pomembne zadeve sploh ne pridejo. Razlog za to pa je verjetno v delu mestnega izvršnega sveta, ki želi biti popolnoma suveren pri ravnanju z denarjem, nad katerim nima več nadzora niti mestna skupščina. No, s prisilnim upraviteljem se tudi to spreminja.

– Kaj je najbolj sporno med mestno in občinsko vlado?

BRANE MATJAŠEC: Poglavitni problem je nepogovarjanje mestnega izvršnega sveta z drugimi subjekti v mestu. Pogovori sicer potekajo na ravni sekretariatov, vendar ti dogovori na mestnem izvršnem svetu dobijo verjetno nek drugačen smisel, saj mestna vlada običajno sklene kaj čisto nasprotnega. Zato prihaja do zagat na komunalnem in stanovanjskem področju. Niso občine tiste, ki se ne želijo pogovarjati, saj mi svoje naredimo, mestna vlada pa ne. In tako je na vseh področjih.

– Na katerih področjih je torej največ težav?

BRANE MATJAŠEC: Ljubljana potrebuje stanovanjsko politiko. Zato so ljubljanske občine ustanovile stanovanjski sklad. Vendar pa mestna vlada meni, da so socialna stanovanja njena lastnina, prav tako tudi denar od kupnin. Vloge za socialna stanovanja pa se kar kopičijo. Ljubljanske občine lahko sodelujejo, če imajo za to skupen interes. Namen občin je bil dober, to je začeti z gradnjo socialnih stanovanj in tako zmanjšati stisko občanov.

– Kako pa je s komunalo?

BRANE MATJAŠEC: Komunala je zelo problematična. Ker je moščanska občina na obrobju mesta, ima veliko občinskih cest, ki so večinoma makadamske. Ceste so v slabem stanju, z javnimi deli jih nekako skušamo urediti. Največja težava pa je vodovod, saj nekateri kraji sploh nimajo zdrave pitne vode. Čeprav zelo potrebujemo vodovode, se bojim, da nam ne bo uspelo uresničiti našega dela programa, ker še vedno ne vemo, po kakšnem programu se uresničuje mestni program. Mi bomo vztrajali pri uresničitvi programa, ki smo si ga zastavili. Resnično upam, da bo za nami stala tudi občinska skupščina. V nasprotnem primeru pa bo potreben rebalans občinskega proračuna.

– Ali predsednik mestne vlade Marjan Vidmar pride kaj v Moste?

BRANE MATJAŠEC: Vidmar je bil v Mostah le enkrat, ko sem sklical koordinacijo o gradnji vzhodne obvoznice.

– Kakšno bo prihodnje sodelovanje med mestom in občino?

BRANE MATJAŠEC: Upam, da bosta mestna vlada in skupščina končno začeli delovati, da bo Vidmar prisluhnil življenju v mestu. To bi bilo nujno narediti še pred začetkom dopustov. Če pa se to ne bo uredilo do takrat, bomo jeseni reševali, kar se rešiti da.

ZDENKO MATOZ

Zaradi vrta okrepčevalnice Luka v središču Most se je med lastnikom okrepčevalnice Gvidom Počivavškom in občino vnel spor. Počivavšek, ki ima tam najete prostore in zemljišče, ki je last občine, za minulo leto noče plačati najemnine 278 tisoč tolarjev. Svoje ravnanje utemeljuje s tem, da je najemnina previsoka, da so jo računali tudi za tiste mesece, ko nima odprtega vrta, da so mu račun poslali na začetku letošnjega leta in bi moral plačati za nazaj.

Zato je občina odredila odstranitev miz in klopi z vrta na njegove stroške. Vesna Mišič, sekretarka za občo upravo, nam je povedala, da je vrt zemljišče občine, in da bi moral Počivavšek, tako kot vsi drugi, ki imajo gostinske vrtove na občinski zemlji, plačati zanj najemnino. Če najemnine ne bo plačal, bo občina z njim razdrla pogodbo.

***Pri celotni zadevi je zanimivo tudi to, da ima Počivavšek na svojem nelegalnem gostinskem vrtu postavljen nadstrešek z dovoljenjem občine.* (Besedilo in slika: Zdenko Matoz)**

OD JAVNIH DEL SI OBETAMO TUDI GOSPODARSKO KORIST

(nadalj. s 1. strani)

• Pri cestah so javna dela nekakšno nadomestilo za cestarje, ki jih ni več?

Erjavec-Hauptman: »V občini smo ugotovili, da se, od kar smo »ukinili« cestarje in skrb za ceste preložili na ramena cestnih podjetij, stanje lokalnih makadamskih cest slabša. Najboljša rešitev se nam je zdela, da znova zaposlimo cestarje, vendar naš nadrobno utemeljen predlog ni dobil podpore pri mestnih oblasteh. Jasno pa je, da bomo imeli dobre makadamske ceste le, če bodo zanje skrbeli cestarji. Zato je bil ta program javnih del tudi prvi na vrsti.«

• Del denarja za plače teh delavcev prispeva zavod za zaposlovanje, del pa občina. Koliko delavci zaslužijo na mesec?

Erjavec-Hauptman: »V razpisnih pogojih ministrstva za delo so natančno zapisane obveznosti republike, obveznosti občine in obveznosti izvajalca javnih del. Občinski izvršni sveti morajo zagotoviti stimulativni del dohodka in denar za izvedbo programa. V Ljubljani za ta denar poskrbi mesto iz proračuna. Tako delavec na cesti dobi okrog 14 tisoč tolarjev. Pravzaprav se s tem približajo plačam redno zaposlenih delavcev v cestnem podjetju.«

• Ste z delavci zadovoljni?

Erjavec-Hauptman: »Delo cestarja je še vedno pojmovano kot manj vredno delo. Pred vojno npr. je bila to državna služba. Zato se ljudi za tako delo težko dobi. Te, ki zdaj delajo na cestah, smo kar nekaj časa iskali. Imeli smo srečo in dobili predvsem mlade ljudi, ki se dela ne branijo, kar se vidno pozna. V tem mesecu in pol, odkar smo letos začeli z deli, se njihov delež kar pozna.«

• Nekateri so opozarjali na bojazen, da bi nezaposleni ta dela razumeli kot nekakšno prisilno delo?

Erjavec-Hauptman: »Imamo tudi programe v družbenih dejavnostih, ki jih sicer mi ne organiziramo. To so programi za pomoč bolnim in ostarelim na domu, potem svetovanje v šolah in druge. Kolikor vemo, so na šoli v Jaršah zelo zadovoljni z izvajanjem programa. Z otroki se ukvarjajo individualno in reakcije otrok so zelo zanimive. Kar tekmujejo med seboj, kdo si bo pridobil možnost pogovoriti se s psihologom, kar ni ravno običajno. Gre res za pristne, lahko bi rekla prijateljske pogovore in uspehi so že opazni. Upam, da bomo ta program lahko še razširili.«

• Kakšna je vloga podjetij, ki dela organizirajo?

Erjavec – Hauptman: »Ta so pravzaprav dejanski izvajalci programov. Pri cestah je to Cestno podjetje Ljubljana, pri vzdrževanju brežin Hidrotehnik, pri sanaciji odlagališč pa javno podjetje Snaga. Opravljati morajo strokovni nadzor nad deli, varnostjo pri delu ter dela nasploh organizacijsko vodijo.«

• Omenili ste tudi divja odlagališča odpadkov?

Erjavec-Hauptman: »Evidentirali smo 25 krajev, kjer ljudje odlagajo različne odslužene predmete in druge vrste odpadkov. Te zdaj čistimo, odpadke odvažamo in prostor izravnavamo. Skušamo tudi z različnimi prijemi preprečiti, da bi ljudje še vedno tam odlagali smeti, s kopanjem jarkov, ki preprečujejo dostop prevoznim sredstvom, na primer. Dela pri čiščenju bregov Ljubljanice pa se bodo začela jeseni, septembra, ko bodo vodne razmere ugodnejše. To delo pa je bolj zahtevno, predvsem pri zagotavljanju varnosti delavcev.«

• Bodo javna dela tudi v prihodnje?

Erjavec-Hauptman: »Seveda. Na to kažejo njihovi učinki, pa tudi vloženi denar se obrestuje. Ne le, da jih želimo obdržati, radi bi jih tudi razširili tako po obsegu, kot tudi še na druga področja. Na primer na inšpekcijske službe pri odkrivanju nedovoljenih gradenj. K temu pa spodbujamo tudi posamezne krajevne skupnosti, Zalog se je že odzval s programom vzdrževanja igrišč in zelenic.

ČRNE GRADNJE V OBČINI

Problematika črnih gradenj v občini je zelo pereča. Je pa tudi zelo zapletena in večplastna. Posledice nedovoljenih posegov v okolje pa so običajno zelo dolgotrajne. Predvsem gre za nepopravljivo uničenje harmonije kulturne krajine, za uničenje naravnih danosti, kakovosti in plodne zemlje. Neracionalna in nasilna raba prostora ima za posledico rušenje uravnoteženega razmerja med naravnimi in grajenimi danostmi. S temi posegi pa prihaja tudi do izgubljanja prostorske identitete in tipoloških posebnosti naselij.

Da bi se bolj odločno lotil te problematike in se tudi seznanil z njo, si je izvršni svet na terenu ogledal nekatere črne gradnje v občini. Ker število črnih gradenj v občini še vedno narašča – leta 1990 je bilo registriranih sto na črno zgrajenih objektov, leta 1991 pa kar stošestnajst – so se člani izvršnega sveta dogovorili, da bodo morali v občini urbanisti v dogovoru s kmetijci določiti območja za gradnjo vikendov, saj je med črnimi gradnjami daleč največ vikendov. Lastniki vikendov so običajno sicer prijavili dela na gospodarskih objektih, kot so kašče ali čebelnjaki, vendar so se ti večinoma spremenili v prave vikende.

Da bi se v občini na tem področju naredilo nekaj reda, se je občinski sekretariat za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dogovoril z mestno upravo inšpekcijskih služb za bolj tesno sodelovanje in izmenjavo podatkov. Mestni inšpektorji sproti posredujejo občini podatke o črnih gradnjah na njenem območju. Občinski sekretariat za urbanizem in varstvo okolja opredeli lokacije črnih gradenj, sekretariat za kmetijstvo pa preveri možnost prekategorizacije površin. Če republiško ministrstvo za kmetijstvo dovoli prekategorizacijo, občinski sekretariat za urbanizem izda potrebna dovoljenja. Tako poteka legalizacija črnih gradenj, lastniki pa morajo plačati vse prispevke.

Vendar pa so člani občinskega izvršnega sveta menili, da ni dovolj ukrepati za nazaj. Občanom bi morali predvsem ponuditi možnost legalne gradnje, ob tem pa seveda odločno preprečevati vsakršno zidavo novih nelegalnih objektov. Le tako bo mogoče na tem področju narediti red. Vendar pa po vsej verjetnosti ne bo mogoče legalizirati vseh na črno postavljenih objektov, zato bo kakšnega treba tudi podreti. Člani občinskega izvršnega sveta so se strinjali, da stanovanjskih hiš ne bodo podirali, to pa ne velja tudi za črne vikende.

Največ nelegalno postavljenih objektov v občini je zunaj mesta, na območju Volavja, Podmolnika, Trebeljevega ter drugih hribovitih predelov občine Moste-Polje.

Problematika črnih gradenj je večplastna, saj nelegalno postavljeni objekti z urbanističnega vidika kvarijo podobo krajine in naselij, prihaja tudi do izgube identitete le-teh. Zato bo verjetno treba preveriti vse interese in pobude v prostoru in zavzeti odgovorno stališče v zvezi s spremembami in dopolnitvami dolgoročnega plana. Prav tako pa se bo treba strokovno opredeliti do razmejitve prostora na osnovi objektivne analize dejanskih razmer in potreb.

Še na nekaj ne gre pozabiti. Ko se črne gradnje legalizirajo, se z leti pojavi vprašanje elektrike, vodovoda, asfalta in podobno.

ZDENKO MATOZ